M. 11507

880

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

A: Hautnen.

M. 11507: 1-37 G. 880

Vätternexpeditionen 1936.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Västergötland.
Kåkinds hd.
Iljo.

Innehåller: 37 blad folio
42 foto
8 teckningar

M. 11507:1.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

880

Vitus Johansson.

Den gode Vitus är född 1867. En pigg men ugt bekymrad viking. En pilsner smakar honom dock ännu.

Han berättar om fisket förr på Söder strand. Man hade då endast 8 båtar – 2 man i varje båt. Ingen värskild organisation. Men nu är fisket dåligt.

1

2

3

M. 11507:2.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Enligt vagesmannens uppgift inskränkte sig fiskemetoderna vid Hjo förr till tre grenar lmvudvakligen, nämligen laxrev, löjenät och grovnät.

Redogörelsen kommer att omfatta:

Laxrev
Löjenät
Grovnät
Ankare
Snipa
Mjärde

M. 11507:3.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Laxrev

I

Förr, då enligt Vitus uppgift laxen kunde komma igenom vid Motala, använde man laxrev.

C:a 9 fot under vattenytan löpte en sträng. Den hade 20 tafsar och avståndet mellan dem var 8 fummar. Mitt emellan två tafsar löpte en sträng upp till ett flöte. Detta var av kork, 5 cm. i kvadrat. Ilrokarna å tafsarna 5–6 cm. långa. Man gjorde dem för hand. En järntråd var materialet och i ena ändan filade man ett jack och böjde ut en hulling. Vid ena ändan en vanlig våle. En kraftig sten i var ända tjänstgjorde som ankare.

M. 11507:4

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

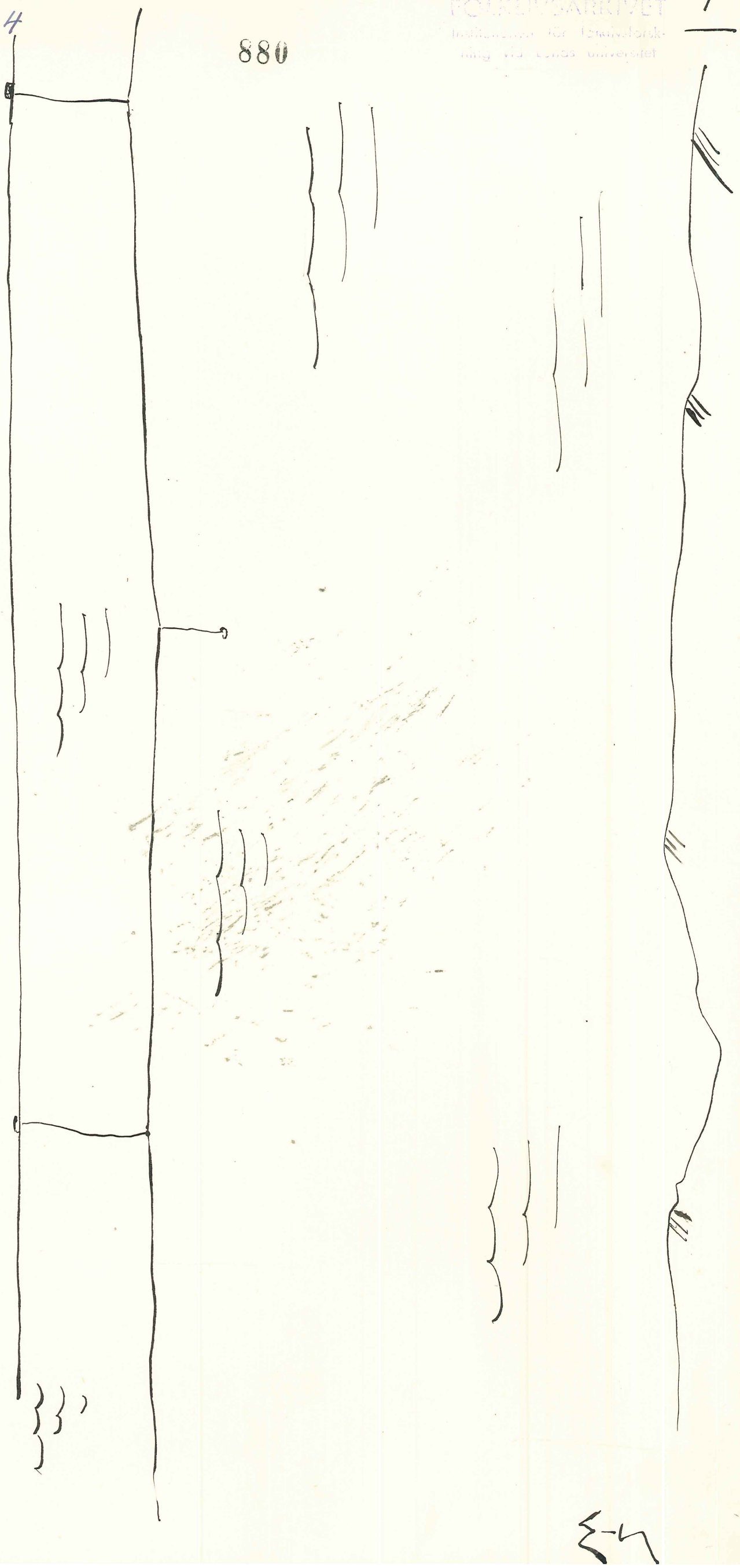

M. 11507:5.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folkliv forskning vid Lunds universitet

Löjenät

"Lögnät"

II.

"Lögan" förekommer rikligt i perioder på 3-4 år. Så dröjer det ett par år till nästa kull.

Löjenäten voro förut 12 famnar, nu längre. 9 kvarter eller 10 djupa. 9 maskor på kvarteret.

Från våten löper ett ståndtåg nedtill ankarets främre ring. Den bakre fastkåller ett liggetåg, som löper till undertennelse på nätet. Detta hålles endast uppe medelst flöten av näver.

Näten användas till oktober.

M. 11507:6.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

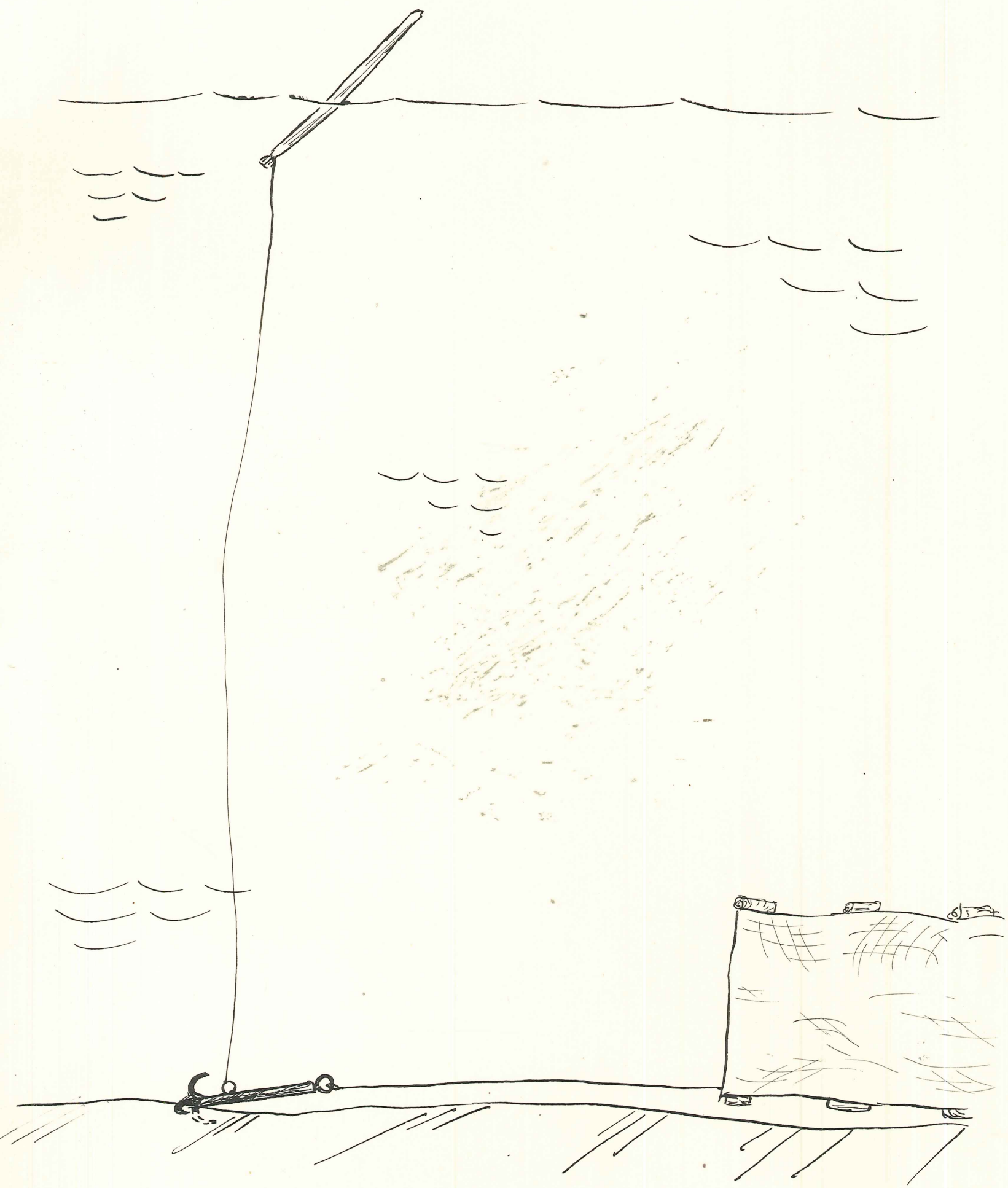

M. 11507:7.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Grovnät.

III

Om vintern användas g. 14 maskor på ohnen. Sättas med fördel å lerbotten och hela vintern får man lake, sik och röding.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

M. 11507:8

Ankare

"Krabba"

V.

Kring ett stomme av gjutjärn – 38 cm långt – är 4 st. klor fastsatta med en järnring. Klorna 22 cm.

4

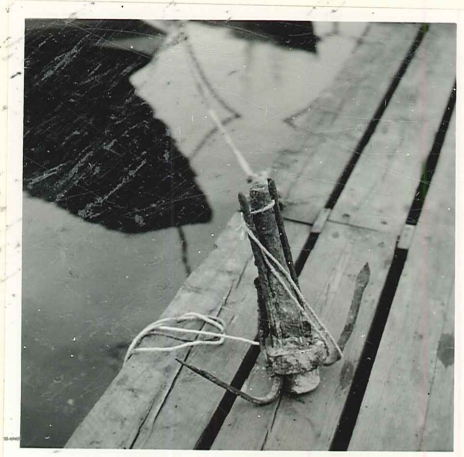

5

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folkliv-forskning vid Lunds universitet

M. 11507:9.

880

/an.

VI.

a

Snipa

I hamnen lågo en del snipor. De hamno vanligtvis från Undenäs – Tivesbåtar. Två segeltofter fodöver.

6

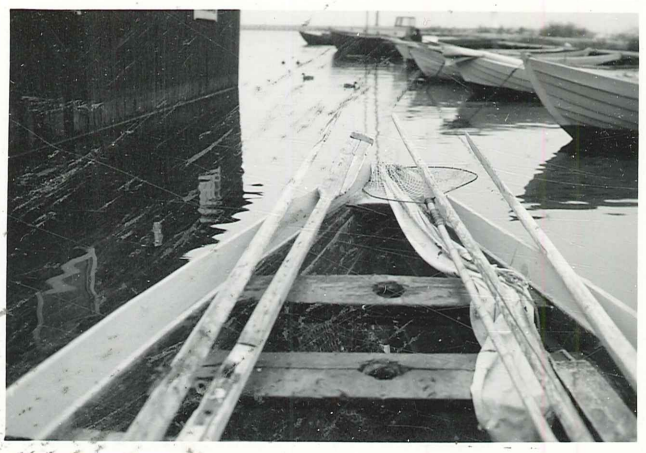

7

M. 11507:10.

880
/an

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

VI.

b.

Snipa.

Vitús egen ägandes snipa.

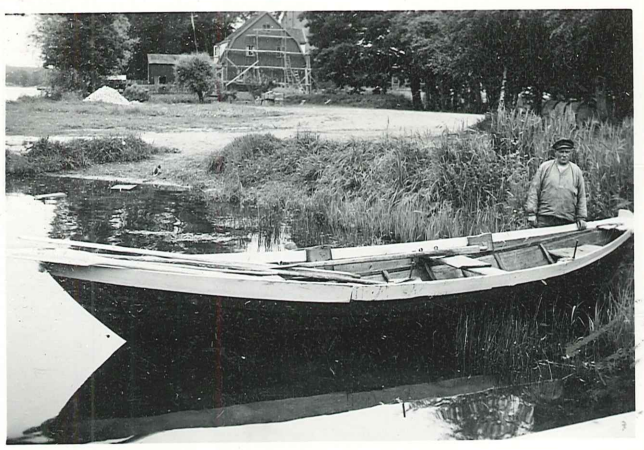

8

9

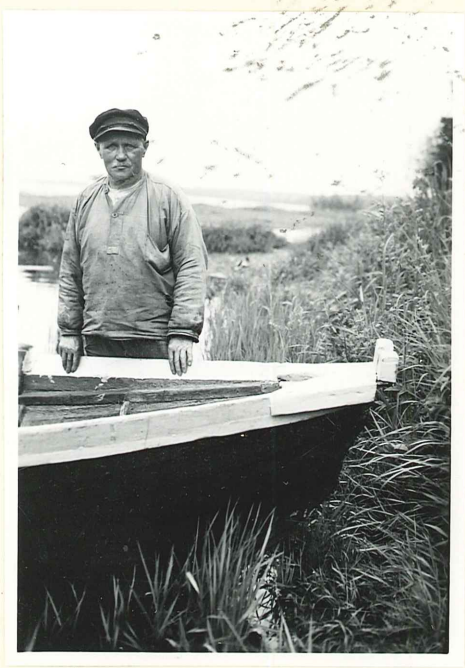

10

M. 11507:11.

880/an

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folkliv forskning vid Lunds universitet

VI.

c

Snipa

Detaljer från båten.

11

12

13

M. 11507:12.

FOLKLIVSARKIVET 12
Institutionen för folkliv-forskning vid Lunds universitet

IV

Mjärde

"Mjäre"

I Hjo-ån satte man förr mjärar. Var endast en 2 m. lång strut med två ingångar. I blend löpte armar ut från första lingen. 4 ringar.

Nu användes storryssja.

M. 11507:13.

880

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

IV

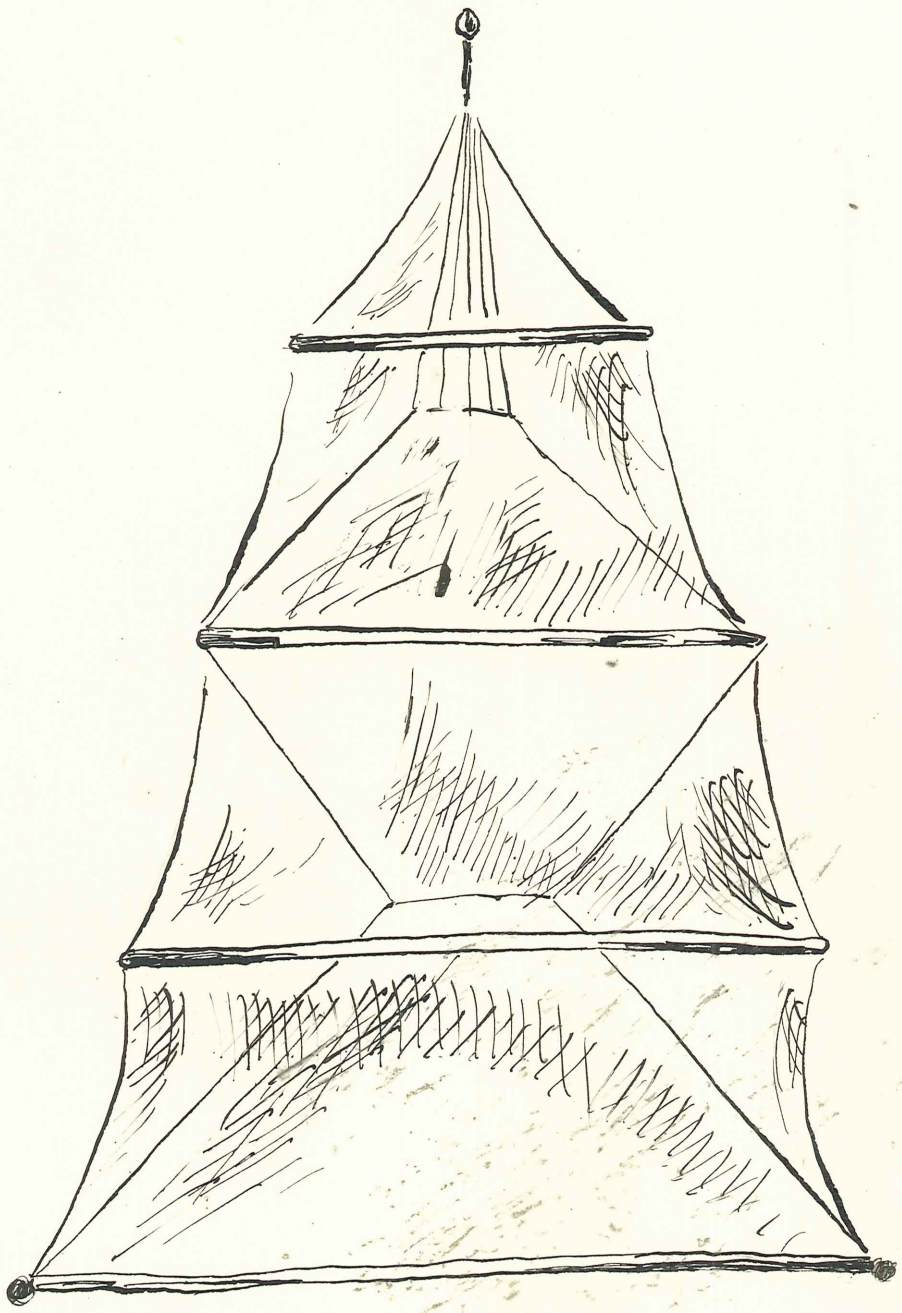

E-n

M. 11507

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

B: Söderstraud.

880

M. 11507:14.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folkliv.forskning vid Lunds universitet

Fisket i Hjo bedrevs förr endast från Söder-Strand, den strandremsa, som ligger strax söder om hemmen. Strax ovanför stranden ligger den gamla fiskaren Sandells stuga.

14

En lång rad båtar ligga uppdragna på land.

Redogörelsen behandlar:

Landspel
Landställe
Båttyper
Revsänke
Kapell
Rorkult
Roder
Revlåda
Vakare
Strand"ökning"
Stötta
Hästsko
Krabbe
Nätbår trädrulle (rev)
Nätlänge

M. 11507: 15.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

I

Landspel.

Vättern är orolig och båtarna få ej ligga i vattenbrynet utan dragas upp på land. Förr drogs båtarna upp för hand. Nu använder man spel.

Två stockar – "stöttor" – o:a 70 cm långa ha i övre ändan en inskärning. Rullen – 1 m. – vilar med en järnaxel i jacken. "Stötten" stödjes med en "strävare", infalsad i stötten.

På rullen äro spakar fastgjorda. Dessa hål ha borrats, utan pinnarna äro lagda utanpå rullen och fastgjorda med stålband.

Eke.

M. 11507:16.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

I.

880

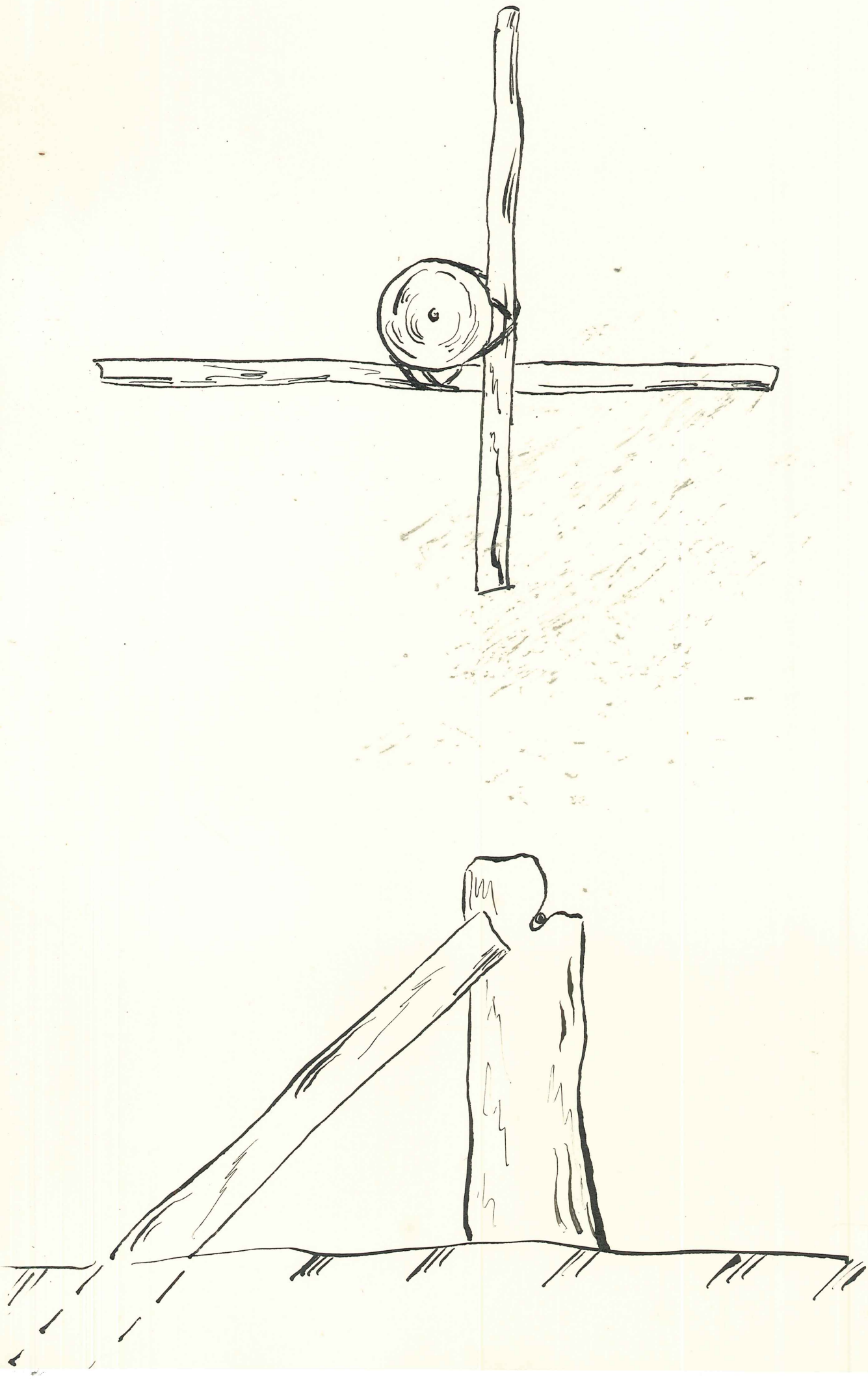

Σ-4

M. 11507:17.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

II

Landställe.

Den plats, där båten drages upp kallas "landställe". En sluttande bana, förstärkt i bottnen med ett par rullar, som båtarna kunna glida på, gräves i den c:a 1 m. höga strand brinken. Kanterna förstärkas med stenar och dessa i sin tur med pålar.

M. 11507:18.

880 /an

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Båttyp.

IV

Vid laber bris använder man två segel. Segeltoften mitt i båten håller masten till det bakre seglet, och i den främsta av de tre tofterna placeras den första masten. Vid hårdare vind ned tages denna. Båten får endast en mast satt i det bakersta av de tre hålen. Främre seglet ersättes då av en fock.

Avståndet från stäven till första toften 88 cm, till den sista 173 cm.

M.11507:19.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

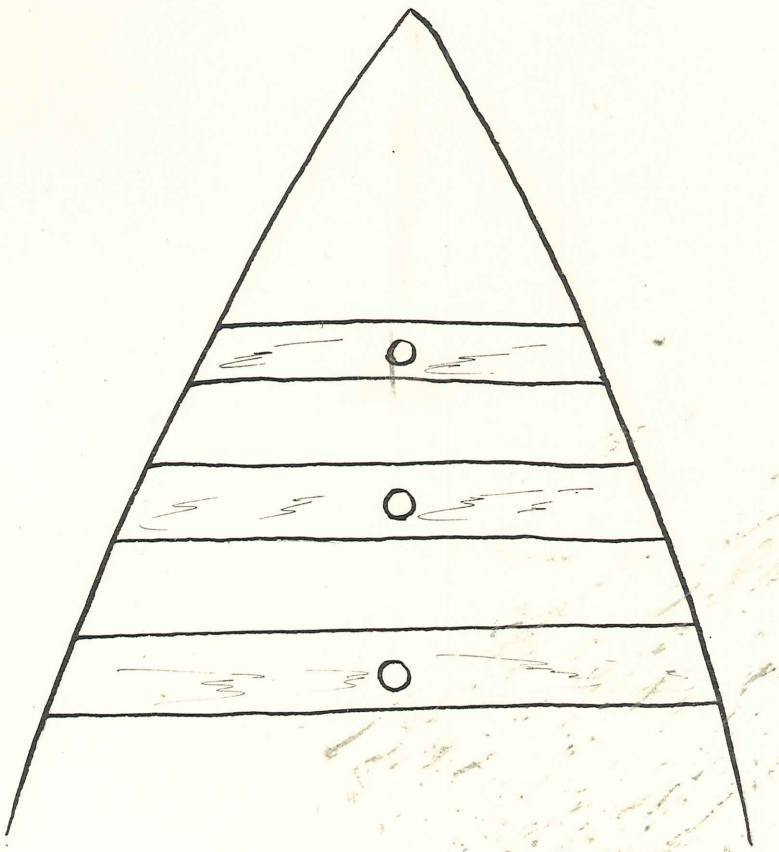

S. L.

M. 11507:20.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

880 an

V.

Akterspegel.

A. är en sekundär förteelse. Det är en pentamotor, som är orsaken till formationen.

i 9

M. 11507:21.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folkliv forskning vid Lunds universitet

VI

Revsänke.

Stenar c:a 2 dm långa tjänstgöra som revsänke.

20

M. 11507: 22.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folkliv-forskning vid Lunds universitet

880

VII

Kapell.

Seglen läggas i brist på båthus i en avlång låda med lost lock. Längd 3,50; bredd 0,35; höjd 0,35; 4 st. träpålar håller lådan – kapellet – 1/2 m. från marken.

21

22

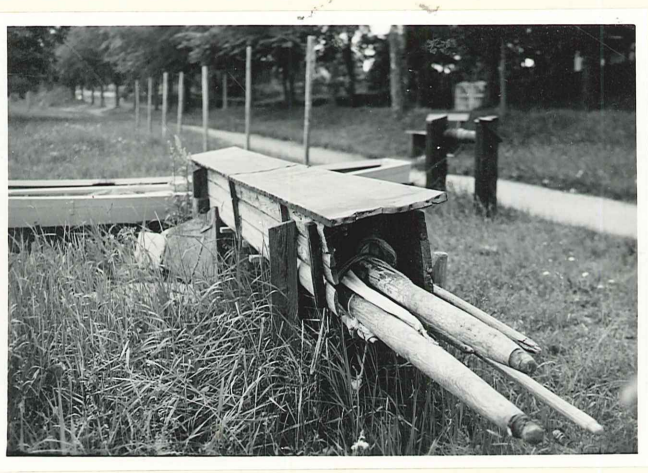

23

M. 11507:23.

FOLKLIVSARKIVET 23
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

VIII

Rockult

En ribba fastspikad
å kulten håller rodret i styr.
Själva stången är skarvad.

24

M. 11507:24.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folkliv.forskning vid Lunds universitet

IX

Roder

"Styre."

Roder går under benämningen "styre."

56 cm. brett i basen
28 " " " mitten
22 " " " toppen.

Övre delen av styret kallas rävvisk j

25

26

M. 11507:25.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Revlåda

"Revalåda"

X

Man vill skydda sig själv och krokarna. Därför fästas dessa å en ribba innanför ytterkanten.

I bottnen snören — s.k. nättjatörnor — band, som "bos" runt nöten. Manillagarn. 4 cm. mellan snörena i bottnen.

27

28

M. 11507:26.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

880

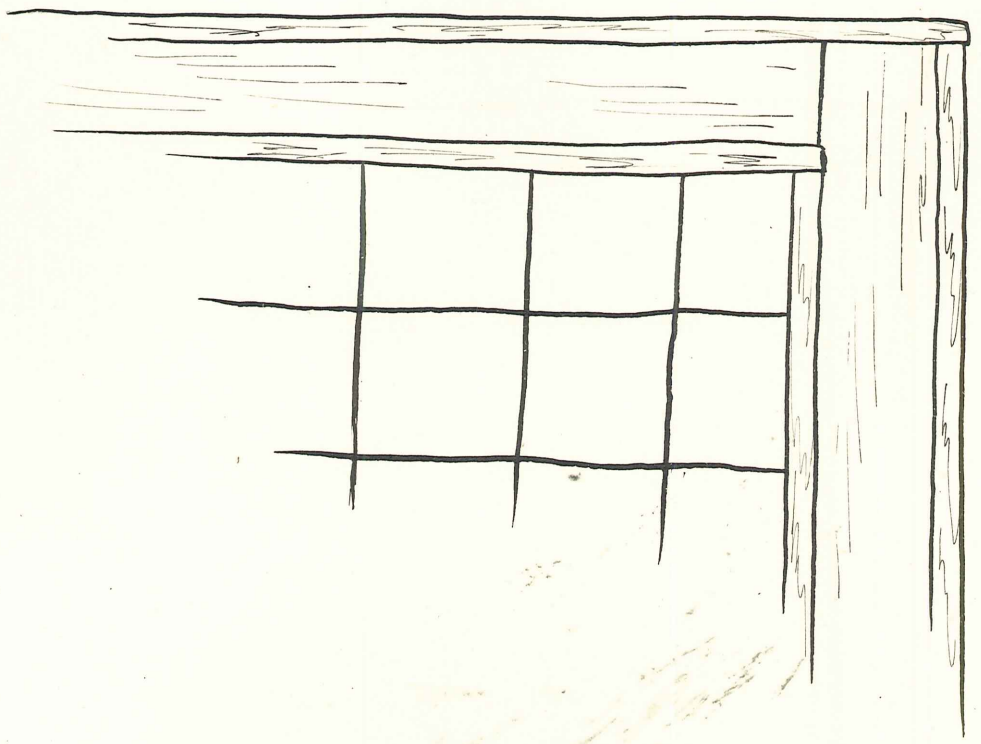

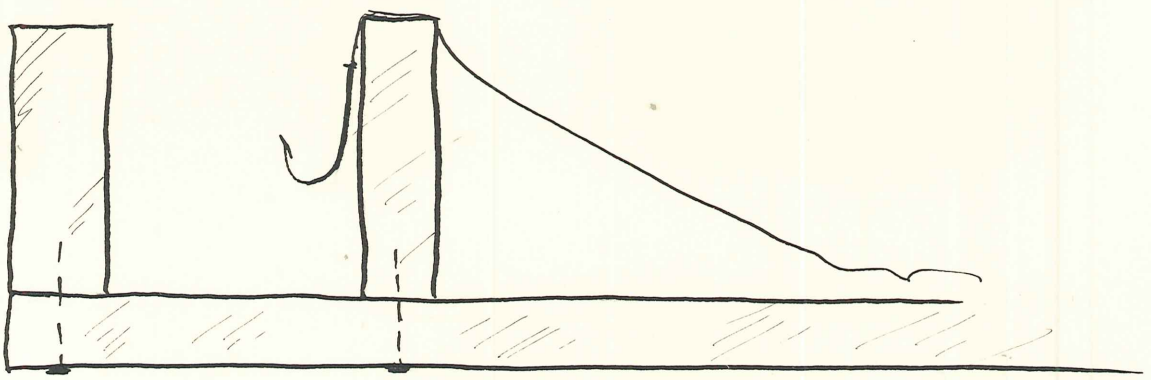

S. L.

M. 11507:27.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

XI

Vakare

Det är sällan man ser flaggor på "vålarna." Finnes ej alls i södra Vättern och voro ej synliga förrän i Hjo.

"Vålen" 4½ m. lång, skarvad på två ställen. Den övre skarven sammanhölls av en näverbullra, (XI a) den nedre spikad (XI b)

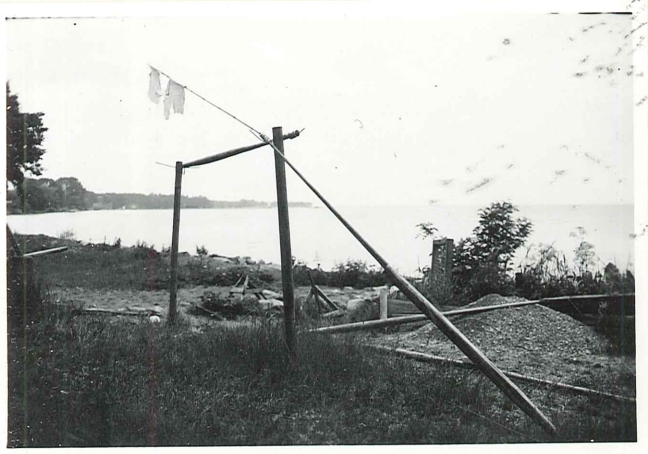

29

30

M.11507:28.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

XI:a. 28

880

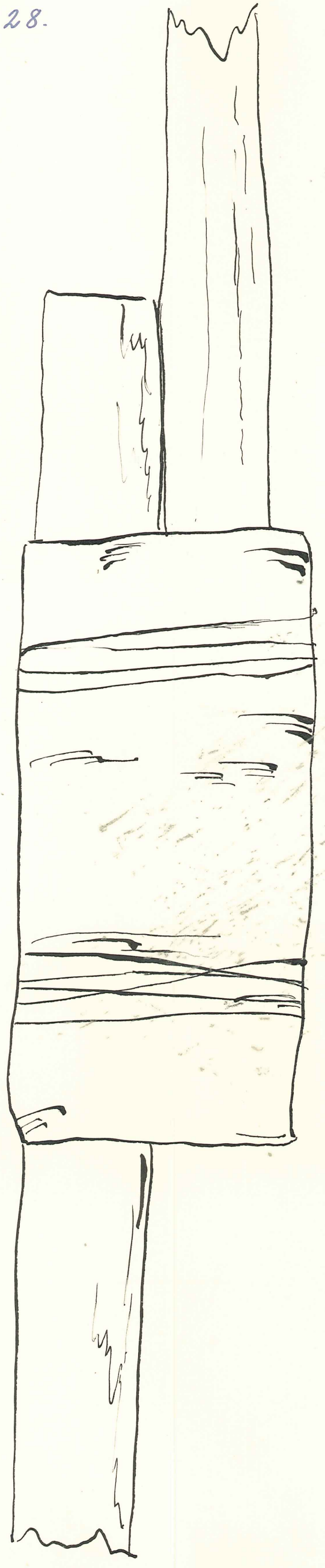

Σ-η

M. 11507:29

880

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

XI

b

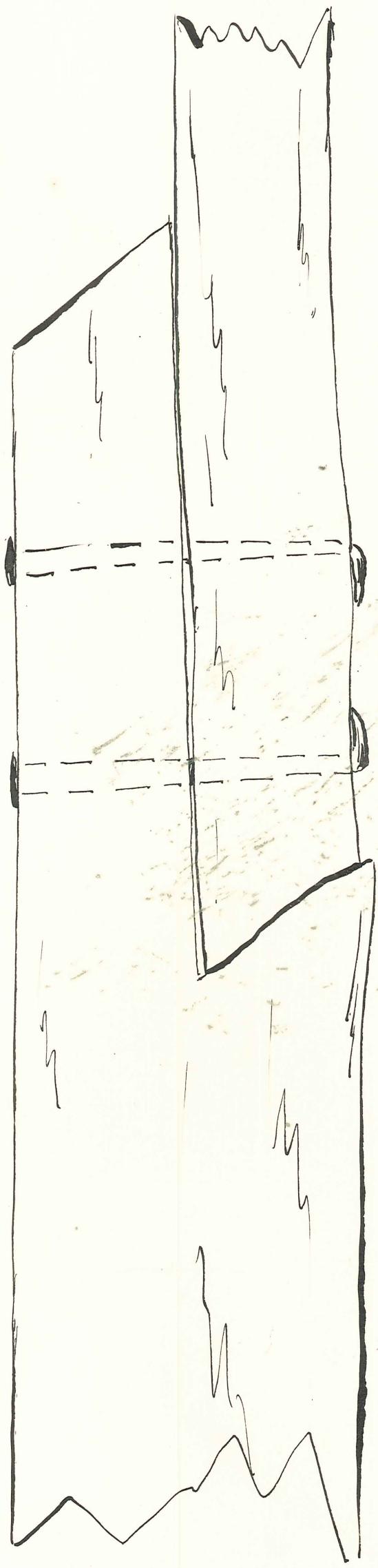

E-H

M. 11507:30.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Vakare

"Våle"

XII

Alla "vålar" voro skarvade
Somliga hade även ett par
korkbitar i vattenytan – ungefär
mitt på "vålen". Korken spikas
särskilt på gamla "vålar", för att de
skola "flöta" bättre.

31

32

M. 11507 : 31.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folkliv forskning vid Lunds universitet

"Skoning."

XIII

Själva stranden är förstärkt med pålar och "skoningen" går även i kanten av bäckar för att skydda brinkorna.

33

34

35

M. 11507:32.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

XIV

I stötta.

Båten hålles upprät med en stötta.

M. 11507:33.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

880

XV.

Västbo

H. satt i fören å båt.

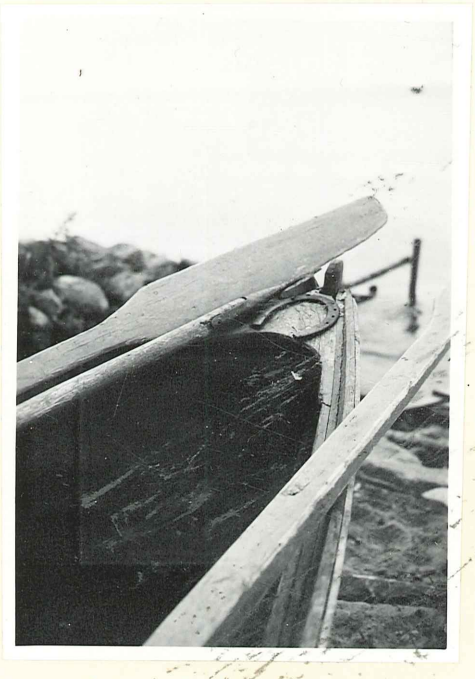

37

M.11507:34.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

XVI

"Krabbe"

Arbetet gås under benämning "krabbe."

38

M. 11507:35.

880

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

XVIII

Nätbår

Det är Grann, som å det pinsammaste rekonstruerar ett händelseförlopp. Nätbåren vanlig och skompliceras.

39

M. 11507:36.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Trådrulle

XIX.

2 st. trådrullar sitta i aktern på en bräda, och å dessa rullar löper nuten ut.

M. 11507:37.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

XX

Näthänge.

En krokig järnpinne c:a 2 dm. lång och 1 cm. bred får ersätta den vanliga träpinna. (XX a) (=41) (42.) XX b är mera modern. Grov stålträd till krokar.

41

42